

Universiteit Utrecht

**Passief gebruik van sociale netwerksites en *life satisfaction*:
*de rol van sociale vergelijking***

Een onderzoek naar de rol van sociale vergelijkingsprocessen in de relatie tussen passief gebruik van sociale netwerksites door adolescenten en de mate van *life satisfaction*.

Linde de Kleijn

4133439

Masterthesis Jeugdstudies

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Onder begeleiding van Dr. R. J. J. M. van den Eijnden

Juni 2015

Aantal woorden: 5987

Samenvatting

OBJECTIEF: Tot op heden heeft onderzoek naar sociale vergelijkingsprocessen zich vooral gericht op de traditionele *face-to-face* setting. Onderzoek naar sociale vergelijkingsprocessen in *online settings*, waaronder sociale netwerksites (SNS), is nog beperkt. Het doel van de huidige studie was om na te gaan in hoeverre sociale vergelijkingsprocessen een rol spelen in het verband tussen de mate van passief gebruik van SNS en *life satisfaction*. **METHODE:** Deze cross-sectionele studie is uitgevoerd in februari 2015. In totaal hebben 701 Nederlandse jongeren in de leeftijd van 12-15 jaar gedurende schooltijd een online vragenlijst ingevuld. **RESULTATEN:** Er is een significante negatieve samenhang gevonden tussen de mate van passief gebruik van SNS en *life satisfaction*. Jongeren die in hoge mate passief gebruik maakten van SNS, rapporteerden een lagere mate van *life satisfaction*. Daarnaast werd een significante negatieve relatie gevonden tussen opwaartse sociale vergelijking en *life satisfaction*. Jongeren waarbij sprake was van een hoge mate van opwaartse sociale vergelijking bij het bekijken van SNS, rapporteerden een lagere mate van *life satisfaction*. Neiging tot neerwaartse sociale vergelijking was wel een significante voorspeller van *life satisfaction*, maar bleek geen mediërende factor te zijn. **CONCLUSIE:** De bevinding dat passief gebruik van SNS samenhangt met een verminderd niveau van *life satisfaction* lijkt verklaard te kunnen worden door de neiging van jongeren om zichzelf opwaarts te vergelijken bij het bekijken van SNS.

Keywords: social media, social network sites, life satisfaction, Facebook, Instagram, Twitter, passive use, upward social comparison, downward social comparison.

Introductie

In de afgelopen decennia is het gebruik van internet een belangrijke rol gaan spelen in het alledaagse leven. Internet werd in de vorige eeuw voornamelijk gebruikt als bron voor het raadplegen van informatie, terwijl het medium nu vooral ingezet lijkt te worden ten behoeve van communicatie. Deze communicatie vindt plaats met behulp van sociale media (Valkenburg, 2014). Sociale media is de overkoepelende term voor online diensten en/of platformen die gebruikers de gelegenheid bieden om een online profiel van zichzelf te creëren. Via dit online profiel kunnen gebruikers op basis van tekst, afbeeldingen, audio en video, informatie delen met een breed publiek (CBS, 2013).

Nederland behoort samen met Denemarken en Zweden tot de top drie van Europese landen met de hoogste percentages sociale mediagebruikers (CBS, 2013). Onderzoek laat zien dat het percentage gebruikers van sociale netwerksites (SNS) vooral onder jongeren hoog is. Ongeveer negen op de tien Nederlandse jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar maken dagelijks gebruik van sociale media (93%), in vergelijking met twee à drie op de tien gebruikers binnen middelbare leeftijdsgroepen (CBS, 2013). Facebook lijkt daarbij met 930.000 gebruikers de grootste en meest populaire sociale netwerksite onder jongeren in Nederland te zijn. Tachtig procent van deze jongeren is elke dag actief op Facebook en negenenvijftig procent ziet Facebook momenteel als het belangrijkste sociale mediaplatform. Een ander opkomend platform is Instagram. Het aantal Nederlandse gebruikers van deze sociale netwerksite steeg van 0,7 miljoen in 2013 naar 1,4 miljoen in 2014 (Boeke, Engels, & van der Veer, 2014).

Gebruik van sociale media en welbevinden

Met de opkomst van SNS zoals Facebook en Instagram is er vanuit de wetenschappelijke wereld meer aandacht gekomen voor het bestuderen van de mogelijke positieve en negatieve effecten van het gebruik van sociale media en de gevolgen hiervan voor het welbevinden van jongeren. Eerder onderzoek laat contrasterende onderzoeksresultaten zien. Zo bleek uit een meta-analyse van 43 studies dat er zowel positieve als negatieve uitkomsten onderscheiden worden wanneer gekeken wordt naar het gebruik van SNS en de relatie met het psychosociale welbevinden (Best, Manktelow, & Taylor, 2014). Een positieve uitkomst die in de meta-analyse duidelijk naar voren kwam was de relatie tussen het gebruik van SNS en het ontvangen van een hoge mate van sociale steun. Verondersteld wordt dat deze sociale steun gerelateerd is aan positieve uitkomsten zoals een hogere mate van zelfvertrouwen en het gevoel erbij te horen (Best, Manktelow, & Taylor,

2014). Vanuit verschillende studies zijn dan ook aanwijzingen dat sociale steun op SNS samenhangt met hogere niveaus van welbevinden (Liu & Yu, 2013; Manago, Taylor, & Greenfield, 2012; Oh, Ozkaya, & LaRose, 2014)

Een andere positieve uitkomst die in de meta-analyse duidelijk naar voren kwam, was de relatie tussen het gebruik van SNS en verhoogde niveaus van sociaal kapitaal (Best et al., 2014). Het idee achter het begrip sociaal kapitaal is dat mensen onderling met elkaar verbonden zijn in sociale netwerken. Deze sociale netwerken worden opgebouwd doordat individuen investeren in sociale relaties. Het investeren in deze sociale relaties levert hen *resources*, ofwel sociaal kapitaal op (Lin, 2008). Voorbeelden van deze *resources* zijn het ontvangen van sociale steun, toegang tot nieuwe informatie en kennismaking met verschillende perspectieven (Lin, 2008). Eerdere cross-sectionele studies laten zien dat het gebruik van Facebook samenhangt met hogere niveaus van sociaal kapitaal (Ahn, 2012; Chang & Zhu, 2012; Ellison, Vitak, Gray, & Lampe, 2014; Ji et al., 2010). Echter, deze studies kunnen geen causale uitspraken doen over de richting van dit verband. De vraag blijft of het gebruik van Facebook vooraf gaat aan verhoogde niveaus van sociaal kapitaal of dat sociaal kapitaal vooraf gaat aan een hogere mate van Facebookgebruik. Tot op heden zijn er enkele studies die op basis van longitudinale analyses een positieve relatie veronderstellen tussen het gebruik van Facebook en verhoogde niveaus van *resources* op een later moment (Burke, Kraut & Marlow, 2011; Steinfield, Ellison & Lampe, 2008). Facebook zou gebruikers daarbij de gelegenheid bieden om via dit platform te investeren in een breed netwerk van sociale contacten (Steinfield et al., 2008; Valerio & Valenzuela, 2013). De bovengenoemde toename in *resources*, oftewel sociaal kapitaal, zouden samenhangen met hogere niveaus van welbevinden (Johnston, Tanner, Lalla, & Kawalski, 2013).

In tegenstelling tot studies die een positieve relatie onderschrijven tussen het gebruik van Facebook en welbevinden zijn er eveneens studies die veronderstellen dat het gebruik van Facebook het welbevinden van adolescenten ondermijnt. Zo werd in de meta-analyse studie van Best et al.,(2014) een kleine hoeveelheid evidentie gevonden voor de veronderstelling dat het gebruik van SNS samenhangt met meer depressieve gevoelens (O'Keeffe & Clarke-Pearson, 2011; Pantic et al., 2012; Steers, Wichham, & Actitelli, 2014). Een beperkt aantal cross-sectionele studies laten tevens een negatief verband zien tussen het gebruik van SNS en niveaus van welbevinden (Devine & Loyd, 2012; Kalpidou, Costin, & Morris, 2011). Zo werd in een cross-sectionele studie van Chou en Edge (2012) gevonden dat jongeren die Facebook frequent gebruikten er meer van overtuigd waren dat anderen leukere en kwalitatief betere levens leidden dan zichzelf. Deze overtuiging was sterker naarmate individuen Facebook langer

gebruikten. Gekeken naar longitudinaal onderzoek werd in een studie van Kross en collega's (2013) onderscheid gemaakt tussen affectief welbevinden (hoe mensen zich voelen) en cognitief welbevinden (hoe tevreden zij zijn met hun leven). Naar voren kwam dat een hoge mate van Facebookgebruik vooraf ging aan een verminderd niveau van zowel affectief als cognitief welbevinden. Op basis van dit resultaat werd een alternatieve verklaring getoetst, namelijk de veronderstelling dat lagere niveaus van affectief en cognitief welbevinden er toe zouden leiden dat individuen eerder geneigd zouden zijn Facebook te gebruiken. Gevonden werd dat aspecten als negatieve stemming en onrust (als onderdeel van affectief welbevinden) niet gerelateerd waren aan de mate van Facebookgebruik over tijd. Eenzaamheid vertoonde daarentegen wel een positief longitudinaal verband met de frequentie van Facebookgebruik. Zo zou een hogere mate van eenzaamheid samenhangen met een hogere mate van Facebookgebruik over tijd. Het negatieve verband tussen het gebruik van Facebook en welbevinden werd echter nog steeds gevonden wanneer gecontroleerd werd voor de mate van eenzaamheid (Kross et al., 2013).

Samenvattend blijkt dat studies tegenstrijdige uitkomsten laten zien wanneer gekeken wordt naar de relatie tussen SNS-gebruik en welbevinden. Zo onderschrijven verschillende studies positieve uitkomsten met betrekking tot het psychosociale welbevinden, wanneer gekeken wordt naar de relatie tussen het gebruik van SNS en de mate van sociale steun en sociaal kapitaal. Andere studies lijken met betrekking tot welbevinden echter negatieve uitkomsten te onderschrijven. In de studie van Kross et al., (2013) is daarbij specifiek gekeken naar het concept affectief welbevinden; de tevredenheid met het eigen leven, ook wel *life satisfaction* genoemd. Op basis van deze bevinding wordt in de huidige studie verondersteld dat het gebruik van SNS negatief gerelateerd is aan de mate van *life satisfaction*. Kross et al., (2013) maken echter geen onderscheid tussen verschillende vormen van SNS-gebruik, terwijl er aanwijzingen zijn dat jongeren SNS vooral gebruiken voor het consumeren van informatie, en minder om zelf content te produceren (Pempek, Yermolayeva, & Calvert, 2009; Wise, Alhabash, & Park, 2010). In de huidige studie zal daarom nagegaan worden in hoeverre passief SNS gebruik, zoals het bekijken van persoonlijke profielen, foto's en *posts* van andere SNS-gebruikers (Burke et al., 2011), samenhangt met de mate van *life satisfaction*. De bijbehorende hypothese luidt;

H1. Passief gebruik van SNS is negatief gerelateerd aan de mate van *life satisfaction*.

Impressiemanagement

Zoals reeds eerder beschreven laten de bevindingen van de studie van Kross et al., (2013) en de studie van Chou en Edge (2012) zien dat het gebruik van Facebook mogelijk een negatief effect heeft op het welbevinden van jongeren. Deze bevinding roept de vraag op waarom de gevonden relatie negatief van aard is en welke mechanismen hierbij een rol spelen. Een eerste verklaring voor deze bevinding wordt aangedragen door onderzoek op het gebied van *impressiemanagement*. Impressiemanagement behelst het proces waarbij individuen impressies van anderen over henzelf proberen te controleren (Goffman, 1959). Verondersteld wordt dat individuen geneigd zijn deze impressies zo positief mogelijk te beïnvloeden (Baumeister, 2010). De motivatie hiervoor zou voortkomen uit de universele behoefte die mensen hebben om hun zelfvertrouwen zowel te beschermen als te verhogen (Rosenberg, Schooler, & Schoenbach, 1989). Zo zouden reacties van anderen, zoals waardering en complimenten, bevorderlijk zijn voor de mate van zelfvertrouwen. Daarentegen wordt verondersteld dat uitingen van kritiek en afwijzing de mate van zelfvertrouwen aantasten. Met andere woorden, als individuen verwachten dat zij feedback van anderen zullen ontvangen, zijn zij waarschijnlijk geneigd impressies te creëren die met name positieve en *self-esteem* verhogende reacties zullen oproepen (Schneider, 1969).

Een specifieke context waarbij in hoge mate sprake is van het ontvangen van reacties en feedback op eigen gecreëerde impressies wordt geboden door SNS (Valkenburg, Peter & Schouten; 2006). Vanuit verschillende studies zijn er aanwijzingen dat zelfbeschrijvingen en *posts* op Facebook over het algemeen positief zijn (Buffardi & Campbell, 2011) en foto's in hoge mate aantrekkelijk (Krämer & Winter, 2008; Ong et al., 2011). SNS worden beschouwd als ideale omgeving voor impressiemanagement (Krämer & Winter, 2008). Zo hebben gebruikers de mogelijkheid om eigenhandig te selecteren wat zij van zichzelf aan (online) anderen willen presenteren (Mehdizadeh, 2010; Toma & Carlson, 2015; Valkenburg & Peter, 2011). Dit zou selectieve zelfpresentatie van positieve content in de hand werken (Lee-Won, Shim, Joo, & Park, 2014). Samenvattend lijken SNS jongeren de mogelijkheid te bieden voor het behouden van een hoge mate van controle over eigen impressies. Verondersteld wordt dat deze mogelijkheid tot impressiemanagement, de gevonden hoge mate van positief inhoudelijke content op SNS kan verklaren.

Sociale vergelijking

Zoals reeds beschreven zijn er aanwijzingen vanuit verschillende studies dat content op SNS vooral positief van aard is. Een voor de hand liggend proces dat zich voor kan doen

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

wanneer een individu blootgesteld wordt aan deze positieve informatie over anderen is dat men zichzelf met deze anderen gaat vergelijken. Volgens de sociale vergelijkingstheorie (Festinger, 1954) ervaren individuen een natuurlijke drang om hun eigen persoonlijke eigenschappen en meningen te evalueren. Anderen vormen daarbij maatstaven aan de hand waarvan vergelijkingen plaatsvinden. Zo veronderstelde Festinger (1954) dat individuen een aangeboren en aanhoudend verlangen hebben om hun persoonlijke eigenschappen te verbeteren en hiertoe gemotiveerd worden door zich te vergelijken met “superieure” anderen. Dit proces wordt *opwaartse sociale vergelijking* genoemd. Enerzijds zijn er onderzoeken die suggereren dat deze opwaartse vergelijking samenhangt met negatieve psychische uitkomsten zoals meer depressieve symptomen, meer negatieve zelfevaluaties en een lagere mate van zelfvertrouwen (Allan & Gilbert, 1995; Tesser, Millar & Moore, 2000). Anderzijds zijn er onderzoeken die suggereren dat opwaartse sociale vergelijking samenhangt met positieve uitkomsten (Collins, 1996; Taylor & Lobel, 1989). Zo zou opwaartse sociale vergelijking motiveren tot het streven naar een meer superieure versie van het Zelf (Buunk, Collins, Taylor, Van Yperen & Dakof, 1990).

Naast opwaartse sociale vergelijking stelt de *downward comparison theory* (Wills, 1981) dat er eveneens sprake kan zijn van *neerwaartse sociale vergelijking*. Dit gebeurt wanneer individuen zich vergelijken met iemand die beschouwd wordt als “slechter af” dan het individu zelf. Daarbij onderschreef de *downward comparison theory* (Wills, 1981) voornamelijk de positieve effecten van neerwaartse vergelijkingen zoals het beschermen van het zelfvertrouwen en welbevinden. Deze veronderstelling komt overeen met assumpties uit meerdere onderzoeken tezamen waaruit bleek dat individuen positievere gevoelens rapporteerden nadat zij waren blootgesteld aan anderen die slechter af waren dan zijzelf (Buunk, Oldersma, & Dreu, 2001; Crocker, Thompson, McGraw, & Ingerman, 1987; Mussweiler, Rüter, & Epstude, 2004) Andere onderzoeken laten echter ook negatieve uitkomsten zien van neerwaartse sociale vergelijkingen. Zo werd in onderzoek van Wood, Taylor en Lichtman (1985) en onderzoek Van der Zee, Buunk en Sanderman (1998) gevonden dat chronisch zieken zich juist ongelukkiger voelden nadat zij in contact waren gekomen met individuen die slechter af waren dan zij zelf. Zij voelden zich juist meer bedreigd omdat zij zich realiseerden dat het ook met hen nog slechter zou kunnen gaan. Deze bevinding verschilt met voorspellingen van de *downward comparison theory* (Wills, 1981) waarbij verwacht wordt dat individuen zich juist beter zouden voelen omdat zij door deze confrontatie zouden inzien dat zij juist beter af zijn dan anderen.

Concluderend lijkt sprake van verdeeldheid in de literatuur rondom positieve en negatieve uitkomsten van opwaartse- en neerwaartse sociale vergelijkingen. Een derde lijn van onderzoek biedt mogelijk alternatieve verklaringen voor deze tegenstrijdige bevindingen. In deze studies wordt verondersteld dat individuele persoonskenmerken mogelijk kunnen verklaren waarom sommige individuen positieve en sommige individuen negatieve gevoelens ervaren na blootstelling aan beide vormen van sociale vergelijking. Zo laten eerdere onderzoeken zien dat individuen met een lage mate van zelfvertrouwen geneigd zijn tot meer sociale vergelijkingen en na afloop meer negatieve gevoelens rapporteren dan personen met een hoge mate van zelfvertrouwen (Campbell, 1990; Buunk et al., 1990; Lee, 2014).

Sociale vergelijking op sociale netwerksites

Een eerste onderzoek waarin gekeken is naar sociale vergelijkingprocessen op SNS is de studie van Steers, Wichham en Actitelli (2014). In dit onderzoek werden twee cross-sectionele studies uitgevoerd waarbij gebruik gemaakt werd van online vragenlijsten(studie 1) en dagboekrapportages(studie 2). De eerste studie liet een positief verband zien tussen de mate van Facebookgebruik en depressieve symptomen bij zowel mannen als vrouwen. Dit verband leek echter gemedieerd te worden door sociale vergelijkingprocessen. In een tweede vervolgstudie werd daarom gekeken of de positieve relatie tussen frequentie van Facebookgebruik en depressieve symptomen gemedieerd werd door opwaartse-, neerwaartse- en non-directionele sociale vergelijkingen. Gevonden werd dat alle drie de vormen van sociale vergelijkingen de positieve relatie tussen frequentie van Facebookgebruik en depressieve symptomen konden verklaren. Tezamen zouden beide studies evidentie aanvoeren voor de veronderstelling dat individuen zich slechter voelen wanneer zij zich vergelijken met andere gebruikers op Facebook.

Huidige studie

In de huidige studie zal gekeken worden naar de mediërende rol van sociale vergelijkingprocessen in de relatie tussen de mate van passief gebruik van SNS en *life satisfaction*. De assumptie die hierbij centraal staat is dat content op SNS vooral van positieve aard is omdat gebruikers over het algemeen geneigd zijn om positieve aspecten van hun leven te accentueren. Op basis van eerdere onderzoeken wordt in deze studie verondersteld dat selectieve positieve content op SNS er voor zorgt dat sociale vergelijking in deze online setting vooral opwaartse vergelijkingen betreft. Daarbij wordt op basis van de sociale

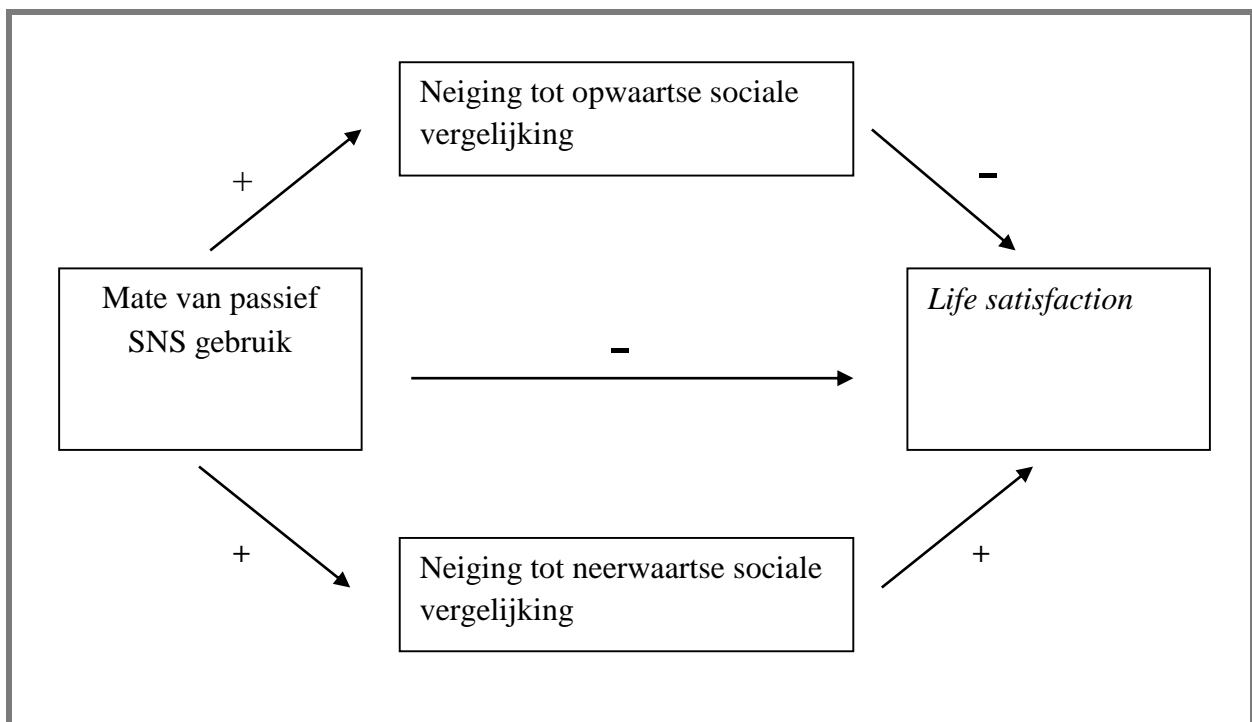
vergelijkingstheorie (Festinger, 1954) verwacht dat deze opwaartse vergelijkingen samenhangen met een mindere mate van *life satisfaction*. De bijbehorende hypothese luidt:

H2. De relatie tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction* wordt gemedieerd door sociale vergelijkingsprocessen.

H2a. Wanneer een adolescent geneigd is tot opwaartse sociale vergelijking op SNS, zal dit samenhangen met een lagere mate van *life satisfaction*.

Gezien het geringe aantal onderzoeken gericht op sociale vergelijking in een online context, is het onderzoeken van neiging tot neerwaartse sociale vergelijking ook relevant. In deze studie zal daarom tevens gekeken worden naar neerwaartse sociale vergelijking als mediator in de relatie tussen mate van passief SNS gebruik en *life satisfaction*. Op basis van de *downward comparison theory* (Wills, 1981) wordt verondersteld dat neerwaartse sociale vergelijkingen samenhangen met een hogere mate van *life satisfaction*. De bijbehorende hypothese luidt:

H2b. Wanneer een adolescent geneigd is tot neerwaartse sociale vergelijking op SNS, zal dit samenhangen met een hogere mate van *life satisfaction*.

Figuur 1: Neiging tot opwaartse- en neerwaartse sociale vergelijking als mediators in de relatie tussen de mate van passief SNS gebruik door adolescenten en de mate van *life satisfaction*.

Methode

Participanten en procedure

Het huidige onderzoek bestaat uit een steekproef van 701 Nederlandse adolescenten in de leeftijd tussen 12 en 15 jaar. De gemiddelde leeftijd is 13,9 jaar ($SD=.74$) en de verhouding jongens (51,4%) en meisjes is ongeveer gelijk (48,6%). Van de jongeren heeft 81,6% Nederlandse ouders en bij 18,4% is minstens één van de ouders van allochtone afkomst. Participanten zijn geworven op vier middelbare scholen in de provincie Gelderland. Aan het onderzoek doen 143 leerlingen mee van een lager opleidingsniveau (VMBO basis, kader of gemengde leerweg), 294 leerlingen van een gemiddeld opleidingsniveau (VMBO theoretische leerweg en brugklas VMBO-HAVO), en 264 leerlingen van een hoger opleidingsniveau (HAVO, brugklas HAVO-VWO en VWO). Voor het verzamelen van gegevens heeft één meting plaatsgevonden in de maand februari 2015. Ouders of verzorgers zijn middels een brief geïnformeerd over de deelname van hun zoon of dochter aan het onderzoek. Zij konden een formulier inleveren indien zij geen toestemming gaven voor deelname (passieve informed consent). De deelnemende scholen hebben computers beschikbaar gesteld voor de afname van online vragenlijsten. Participanten zijn gemiddeld tussen de 25 en 50 minuten bezig geweest met het invullen van de online vragenlijst.

Meetinstrumenten

Mate van passief SNS gebruik. De onafhankelijke variabele mate van passief SNS gebruik is gemeten middels de vraag; hoe vaak per dag kijk je op SNS? Antwoordmogelijkheden variëren van: (1) minder dan één keer per dag tot (7) meer dan 40 keer per dag. Alle items zijn gescoord op deze 7-punts schaal waarbij een hoge score gerelateerd is aan een hogere mate van passief sociale mediagebruik.

Opwaartse sociale vergelijking. De mediator opwaartse sociale vergelijking is vanwege het ontbreken van een geschikt bestaand instrument, gemeten middels een zelfontworpen schaal met vijf items. Hierbij is gevraagd hoe vaak jongeren de volgende gedachten hebben als zij op Facebook of Instagram naar de berichtjes en foto's/ filmpjes van anderen kijken: (1) "Hij of zij doet leukere dingen dan ik", (2) "Hij of zij heeft een leuker leven dan ik", (3) "Hij of zij heeft meer vrienden dan ik", (4) "Hij of zij is populairder dan ik", (5) "Hij of zij krijgt meer 'likes' dan ik." Alle items zijn gescoord op een 5-punt schaal (1 = nooit; 5 = altijd). De interne consistentie van de schaal is goed ($\alpha = .85$).

Neerwaartse sociale vergelijking. De mediator neerwaartse sociale vergelijking is eveneens vanwege het ontbreken van een geschikt bestaand instrument, gemeten middels een

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

zelfontworpen schaal met 5 items. Hierbij is gevraagd hoe vaak jongeren de volgende gedachten hebben als zij op Facebook en Instagram naar berichten, foto's en filmpjes van zichzelf en van anderen kijken; (1) "Ik doe leukere dingen dan anderen", (2) "Ik heb een leuker leven dan anderen", (3) "Ik heb meer vrienden dan anderen", (4) "Ik ben populairder dan anderen", (5) "Ik krijg meer 'likes' dan anderen." Alle items zijn gescoord op een 5-punt schaal (1 = nooit; 5 = altijd). De interne consistentie van de schaal is goed ($\alpha = .91$).

Life satisfaction. De afhankelijke variabele *life satisfaction* is gemeten aan de hand van de *Students' Life Satisfaction Scale* (Huebner, 1991). Deze bevat 7 items; (1) "Mijn huidige leven verloopt goed", (2) "Mijn huidige leven is prima", (3) "Ik zou veel dingen willen veranderen in mijn leven", (4) "Ik wou dat ik een andere soort leven had", (5) "Ik heb een goed leven", (6) "Ik heb wat ik wil in het leven", (7) "Mijn leven is beter dan het leven van de meeste kinderen." Alle items zijn gescoord op een 6-punt schaal (1=helemaal oneens, 6=helemaal eens). De interne consistentie van de schaal is goed ($\alpha = .85$).

Data-analyse

Voor het analyseren van de data is het statistische programma IBM SPSS Statistiscs 22 gebruikt. Om de vier hypothesen uit deze studie te toetsen is allereerst gekeken of aan alle statistische voorwaarden is voldaan. Vervolgens is gebruik gemaakt van Pearson correlatiecoëfficiënten en Spearman's Rho rangcorrelatiecoëfficiënten om de grootte en de richting van de lineaire relaties te meten. Op basis van deze gegevens is gecontroleerd voor confounders en is gekeken naar welke achtergrondvariabelen meegenomen dienen te worden in de analyses. Deze achtergrondvariabelen zijn: leeftijd, geslacht, etniciteit en schoolniveau.

Voor het toetsen van de eerste hypothese, het directe verband tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction*, is gebruikt gemaakt van een lineaire regressie. De tweede tot en met de vierde hypothese zijn mediatiehypotesen en deze zijn getoetst aan de hand van de methode van Baron en Kenny (1986). Allereerst is getoetst of voldaan is aan de assumpties voor het mogen toetsen van mediatie. Deze assumpties zijn dat er om te beginnen een verband bestaat tussen de onafhankelijke variabele (passief gebruik) en de mediators (opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking), en daarnaast dat er een verband bestaat tussen de mediators en de afhankelijke variabele (*life satisfaction*). Deze zijn getoetst door te kijken naar de correlaties. Als voldaan is aan deze assumpties is een mediatie-analyse uitgevoerd.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Tabel 1 geeft de beschrijvende statistiek van de onderzoeksvariabelen weer. Van de

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

gehele steekproef zijn alleen respondenten geselecteerd die aangaven gebruik te maken van de volgende sociale netwerksites; Facebook, Instagram en Twitter. Deze aantallen zijn uitgesplitst naar geslacht. Het percentage gebruikers onder meisjes is daarbij gemiddeld hoger dan onder jongens. Tabel 2 geeft de beschrijvende statistiek van alle onderzochten variabelen weer. Er is af te lezen dat sekse significant negatief gerelateerd is aan *life satisfaction*, wat suggereert dat meisjes een lagere mate van *life satisfaction* rapporteren dan jongens. Daarnaast is af te lezen dat sekse significant negatief gerelateerd is aan opwaartse sociale vergelijking, wat suggereert dat meisjes in hogere mate geneigd zijn tot opwaartse sociale vergelijking dan jongens. Tevens is een positieve significante relatie gevonden tussen sekse en de mediator neerwaartse sociale vergelijking. Dit suggereert dat jongens meer geneigd zijn tot neerwaartse sociale vergelijking dan meisjes.

Tabel 1
Beschrijvende statistiek studievariabelen

	Totaal		Jongens		Meisjes	
	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%
Type SNS-gebruik:						
1. Facebook	243	39,2	101	41,6	142	58,4
2. Instagram	395	63,7	168	42,5	227	57,5
3. Twitter	134	21,6	65	48,5	69	51,5

Noot: Percentage gebruikers van drie type SNS, uitgesplitst naar geslacht.

Tabel 2
Beschrijvende statistiek van de gemiddelden van de onderzochte variabelen

	<i>N</i>	<i>M (SD)</i>	<i>t</i>
1. Passief gebruik van SNS			-0,85
Jongens	314	4.17 (.73)	
Meisjes	305	4.28 (.67)	
2. Life satisfaction			3.28**
Jongens	311	4.90 (.78)	
Meisjes	301	4.70 (.90)	
3. Opwaartse soc. vergelijking			-4.45***
Jongens	309	1.61 (.65)	
Meisjes	300	1.90 (.86)	
4. Neerwaartse soc. vergelijking			2.03*
Jongens	309	2.02 (.94)	
Meisjes	299	1.90 (.87)	

Noot: * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Correlaties

In Tabel 3 worden de correlaties weergegeven tussen de afhankelijke variabele *life satisfaction*, de onafhankelijke variabele passief gebruik van SNS en de mediërende variabelen opwaartse sociale vergelijking en neerwaartse sociale vergelijking. Daarnaast zijn alle correlaties met de demografische variabelen; leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau opgenomen. Er is sprake van een significante negatieve correlatie tussen de onafhankelijke variabele passief gebruik van SNS en de afhankelijke variabele *life satisfaction*. Dit betekent dat een hoge mate van passief gebruik van SNS samenhangt met een lage mate van *life satisfaction*. Tevens is sprake van een negatieve significante relatie tussen de mediator opwaartse sociale vergelijking en de afhankelijke variabele *life satisfaction*. Dit betekent dat jongeren die in hoge mate geneigd zijn tot opwaartse sociale vergelijking, een lagere mate van *life satisfaction* rapporteren. Tussen neerwaartse sociale vergelijking en *life satisfaction* wordt geen significante correlatie gevonden. In het model met opwaartse sociale vergelijking als voorspeller van *life satisfaction* wordt daardoor wel voldaan aan de criteria voor mediatie volgens de methode van Baron en Kenny (1989), maar in het model met neerwaartse sociale vergelijking als voorspeller van *life satisfaction* niet.

De onafhankelijke variabelen die significant positief correleren zijn passief gebruik van SNS en neiging tot opwaartse sociale vergelijking. Dit betekent dat jongeren die vaker passief gebruik maken van SNS ook vaker geneigd zijn tot opwaartse sociale vergelijking. Aansluitend is eveneens een significante positieve correlatie gevonden tussen passief gebruik van SNS en neiging tot neerwaartse sociale vergelijking. Dit betekent dat jongeren die vaker passief gebruik maken van SNS, ook meer geneigd zijn tot neerwaartse sociale vergelijking.

Naast de in Tabel 3 weergegeven correlaties tussen de afhankelijke, onafhankelijke- en de mediërende variabelen is tevens gekeken naar de correlaties met de achtergrondvariabelen. De achtergrondvariabelen die tijdens de analyses zijn meegenomen zijn de variabelen die in ieder geval significant correleren met de afhankelijke variabele en daarnaast met één of meerdere onafhankelijke variabelen. Uit Tabel 3 is af te lezen dat dit enkel geldt voor de achtergrondvariabele geslacht.

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

Tabel 3

Correlaties tussen de variabelen

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Passief gebruik	-	-.09*	.13**	.19**	.10*	.01	.03	-.19**
2. Life satisfaction		-	-.43**	.01	-.05	.02	-.13**	-.03
3. Opwaartse soc. vergelijking			-	.27**	-.009	.05	.15**	-.02
4. Neerwaarts soc. vergelijking				-	.01	.01*	-.08	-.13**
Achtergrondvariabelen:								
5. Leeftijd					-	.03	-.09*	-.07
6. Etniciteit						-	-.01	-.09
7. Geslacht							-	.12*
8. Opleidingsniveau								-

Noot: De correlaties tussen passief gebruik, *life satisfaction*, opwaarts en neerwaartse sociale vergelijking zijn berekend aan de hand van *Pearson r*. De overige correlaties zijn berekend aan de hand van *Spearman's rho*.

* $p < .05$ ** $p < .01$

Neiging tot opwaartse sociale vergelijking en life satisfaction

Om te toetsen of de relatie tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction* gemedieerd wordt door neiging tot opwaartse sociale vergelijking, zijn drie regressie-analyses uitgevoerd. Bij elk van deze regressie-analyses is gekeken naar één verband en is sekse als achtergrondvariabele meegenomen.

De resultaten uit Tabel 4 (model 2) geven weer dat passief gebruik van SNS een significante voorspeller is van *life satisfaction*. Dit houdt in dat jongeren die in hoge mate passief gebruik maken van SNS, gemiddeld een lagere mate van *life satisfaction* rapporteren dan jongeren die in lage mate passief gebruik maken van SNS. Het gaat hierbij om een zwakke samenhang. Uiteindelijk is de relatie tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction* niet meer significant wanneer gecontroleerd wordt voor de mediator neiging tot opwaartse sociale vergelijking (Tabel 4, model 3). Er lijkt daarom sprake te zijn van totale mediatie.

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

Tabel 4

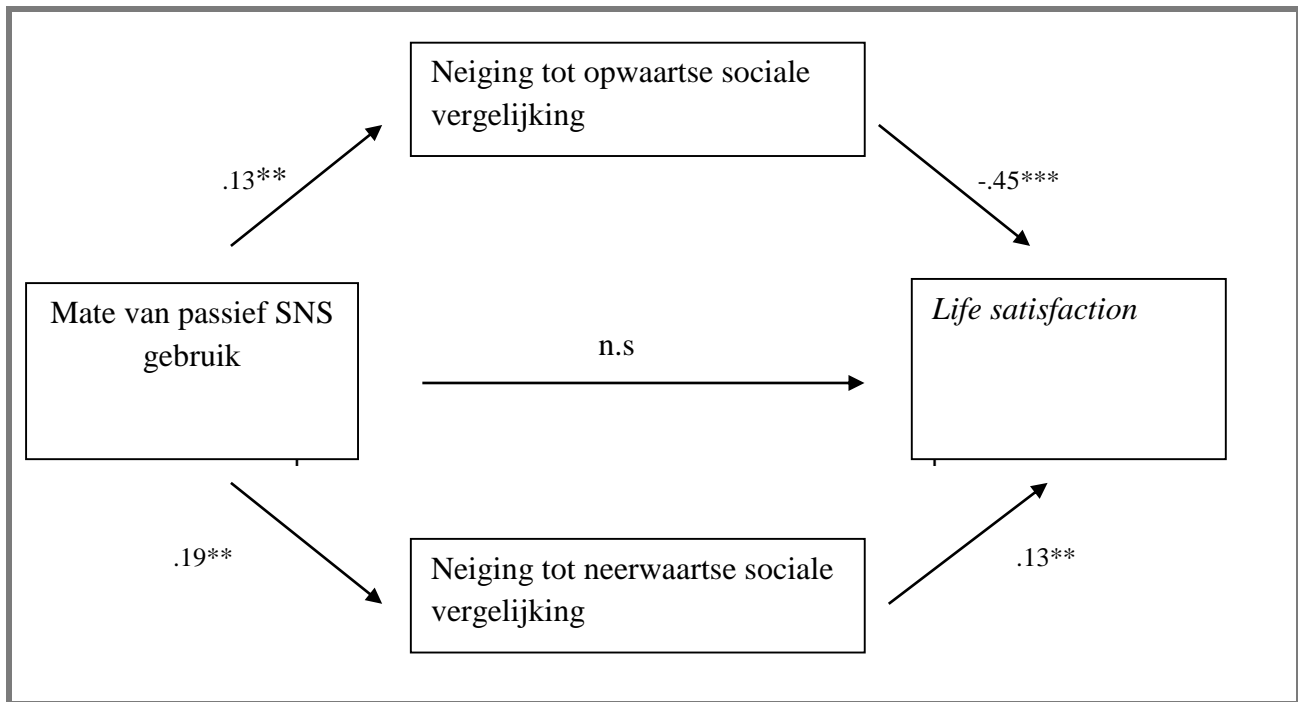
Mediatie-analyse met neiging tot opwaartse sociale vergelijking als mediator en life satisfaction als afhankelijke variabele

<u>Life satisfaction</u>					
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	R^2	ΔR^2
Model					
Model 1				.02	-
<i>Controle variabele</i>					
Geslacht	-.22	.07	-.13**		
Model 2				.03	.01
<i>Domein</i>					
Passief gebruik	-.04	.02	-.08*		
Model 3				.19	.17
<i>Domein</i>					
Opwaartse sociale vergelijking	-.46	.04	-.41***		
Passief gebruik	-.02	.02	-.04		

Noot: * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Compleet model met neiging tot opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking samen

Vanwege de oorspronkelijke hypothesen en de positieve correlatie tussen opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking is er tot slot toch nog voor gekozen om beide (hypothetische) mediators samen in één model te toetsen. Neiging tot opwaartse sociale vergelijking blijkt na controle voor neerwaartse sociale vergelijking, nog steeds een sterke voorspeller te zijn van *life satisfaction* ($\beta = -.45, p < .001$). De gegevens uit Figuur 2 laten zien dat, na controle voor opwaartse sociale vergelijking, de neiging tot neerwaartse sociale vergelijking wel significant gerelateerd is aan *life satisfaction* ($\beta = .13, p < .01$). De relatie tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction* is in dit model niet meer significant waardoor sprake lijkt van totale mediatie.

Figuur 2: mediatiemodel met de twee mediatoren neiging tot opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking.

Discussie

Het doel van het huidige onderzoek was om de samenhang te toetsen tussen de mate van passief gebruik van sociale netwerk sites (SNS) en *life satisfaction*, en na te gaan of dit verband gemedieerd wordt door neiging tot opwaartse- en neerwaartse sociale vergelijking. Passief gebruik verwijst daarbij naar het bekijken van persoonlijke profielen, foto's en *posts* van andere SNS-gebruikers (Burke et al., 2011). De resultaten laten zien dat jongeren die in hoge mate passief gebruik maken van SNS, een lagere mate van *life satisfaction* rapporteren. Dit verband lijkt gemedieerd te worden door de neiging tot opwaartse sociale vergelijking op SNS. Met andere woorden, het feit dat passief SNS gebruik samenhangt met een verminderd niveau van *life satisfaction* lijkt verklaard te kunnen worden door de neiging van jongeren om zichzelf opwaarts te vergelijken bij het bekijken van SNS.

Passief gebruik van SNS en *life satisfaction*

Allereerst is onderzocht of passief gebruik van SNS negatief samenhangt met *life satisfaction*. Conform verwachting toonden de resultaten van dit onderzoek dat jongeren die in hoge mate passief gebruik maakten van SNS, een lagere mate van *life satisfaction* rapporteerden (hypothese 1). Deze bevinding is in lijn met eerder cross-sectioneel en longitudinaal onderzoek waarbij gevonden werd dat een hoge mate van Facebookgebruik

gerelateerd was aan lagere niveaus van *life satisfaction* (Chou & Edge, 2012; Kross et al., 2013).

De mediërende rol van opwaartse sociale vergelijking

Om de reeds beschreven directe negatieve relatie tussen passief gebruik van SNS en *life satisfaction* te kunnen verklaren is in dit onderzoek gekeken naar de mediërende rol van opwaartse sociale vergelijking. Conform verwachting werd gevonden dat jongeren die in hoge mate geneigd waren tot opwaartse sociale vergelijking, een lagere mate van *life satisfaction* rapporteerden (hypothese 2a). Een eerste mogelijke verklaring voor de gevonden verbanden kan zijn dat gebruikers op SNS worden blootgesteld aan een hoge mate van positieve content doordat zelfbeschrijvingen en *posts* op SNS over het algemeen positief zijn (Buffardi & Campbell, 2011) en foto's in hoge mate aantrekkelijk (Kramer & Winter, 2008; Ong et al., 2011). SNS worden beschouwd als ideale omgeving voor impressiemanagement; de mogelijkheid om eigenhandig te selecteren wat iemand van zichzelf aan (online) anderen wil presenteren (Mehdizadeh, 2010; Toma & Carlson, 2015; Valkenburg & Peter, 2011). Verondersteld wordt dat de mogelijkheid tot impressiemanagement op SNS de neiging tot het presenteren van alleen positieve aspecten van het Zelf in de hand werkt (Lee-Won et al., 2014). Dit zou betekenen dat gebruikers door de hoge mate van positieve content waaraan zij worden blootgesteld op SNS, eerder geneigd zullen zijn tot opwaartse sociale vergelijkingen. Zoals de bevindingen van deze en andere studies gericht op sociale vergelijkingprocessen suggereren, hangen deze opwaartse sociale vergelijkingen samen met verschillende negatieve psychische uitkomsten zoals meer depressieve symptomen (Steer et al., 2014), lagere niveaus van zelfvertrouwen, meer negatieve zelfevaluaties (Allan & Gilbert, 1995; Tesser et al., 2000), en in deze studie lagere niveaus van *life satisfaction*.

De mediërende rol van neerwaartse sociale vergelijking

Naast neiging tot opwaartse sociale vergelijking is in dit onderzoek tevens onderzocht of het directe verband tussen de mate van passief gebruik van SNS en *life satisfaction* gemedieerd wordt door neiging tot neerwaartse sociale vergelijking (hypothese 2b). Er zijn geen duidelijke aanwijzingen gevonden voor mediatie door neerwaartse sociale vergelijking, aangezien er niet voldaan was aan één van de condities voor het vinden van mediatie, namelijk het vinden van een significant verband tussen de verwachte mediator (opwaartse sociale vergelijking) en de afhankelijke variabele (*life satisfaction*). Zoals Figuur 2 laat zien, blijkt er echter wel sprake te zijn van een positief verband tussen neerwaartse sociale

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

vergelijking en *life satisfaction* wanneer gecontroleerd wordt voor de invloed van opwaartse sociale vergelijking. Mogelijk is er sprake van een *supressor* effect van opwaartse sociale vergelijking. Omdat neerwaartse sociale vergelijking positief samenhangt met opwaartse sociale vergelijking en opwaartse sociale vergelijking negatief samenhangt met *life satisfaction* wordt het verband tussen neerwaartse vergelijking en *life satisfaction* niet gevonden in univariate analyses, maar wel gevonden als gecontroleerd wordt voor opwaartse sociale vergelijking. Longitudinaal vervolgonderzoek zou opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking daarom samen en in een overkoepelend model moeten toetsen, bij voorkeur met SEM-analyses, zodat meer inzicht verkregen wordt in het effect van neerwaartse sociale vergelijking bij gebruik van SNS op het psychosociale welbevinden van jongeren.

De bevinding dat neiging tot neerwaartse sociale vergelijking in deze studie geen mediërende factor is komt niet overeen met de bevindingen van de studie van Steers et al., (2014). In deze studie was neerwaartse sociale vergelijking wel een mediërende factor, waarbij gevonden werd dat adolescenten die in hoge mate geneigd waren tot neerwaartse sociale vergelijking, ook een hogere mate van depressieve symptomen rapporteerden. Deze bevinding is echter niet in overeenstemming met eerder studies die laten zien dat neerwaartse sociale vergelijking vooral samenhangt met positieve psychische uitkomsten (Mussweiler et al., 2004; Wills, 1981). Tezamen beschouwend zou een alternatieve verklaring kunnen zijn dat een derde factor zoals individuele persoonskenmerken, in dit proces een rol spelen. Zo suggereert eerder onderzoek dat individuen met een lage mate van zelfvertrouwen meer positieve uitkomsten van neerwaartse sociale vergelijking rapporteren dan individuen met een hogere mate van zelfvertrouwen (Reis, Gerrard, & Gibbons, 1993; Gibbons & McCoy, 1991). Toekomstig longitudinaal vervolgonderzoek wordt daarom aangeraden om te toetsen of mogelijke verschillen in positieve of negatieve uitkomsten van neerwaartse sociale vergelijking verklaard kunnen worden door verschillen in mate van zelfvertrouwen tussen individuen.

Beperkingen van het onderzoek

De resultaten van het huidige onderzoek kunnen beschouwd worden als in hoge mate vernieuwend binnen het onderzoeksveld. Zo is onderzoek naar sociale vergelijkingprocessen in *online settings*, waaronder SNS, nog zeer beperkt. Daarnaast richt onderzoek zich tot op heden vooral op Facebook terwijl dit onderzoek tevens inzicht biedt in sociale vergelijkingprocessen op Instagram en Twitter.

Ondanks de sterke kanten van dit onderzoek zijn er ook een aantal beperkingen te

noemen. Zo is wegens het exploratieve en innovatieve karakter van dit onderzoek gebruik gemaakt van zelfontworpen schalen voor het meten van opwaartse en neerwaartse sociale vergelijking. Ondanks betrouwbare Cronbachs alpha, kunnen op dit moment nog geen uitspraken gedaan worden over de validiteit van deze instrumenten. Vervolgonderzoek zal daar meer inzicht in moeten geven.

Een andere beperking van dit onderzoek betreft het cross-sectionele design. Ondanks dat dit design aansluit bij het innovatieve karakter van dit onderzoek, is voorzichtigheid geboden bij het interpreteren van de gedane uitspraken over mediatie-effecten. Zo kunnen hier strikt genomen bij dit design geen uitspraken over gedaan worden. Tevens kunnen geen uitspraken gedaan worden over de richting van de verbanden waardoor mogelijke oorzaak-gevolgrelaties tussen de variabelen onbekend zijn. Dit betekent dat het gevonden negatieve verband tussen neiging tot opwaartse sociale vergelijking en *life satisfaction* mogelijk ook omgekeerd kan zijn. Zo kan bij jongeren die een lagere mate van *life satisfaction* rapporteren mogelijk ook sprake zijn van een sterkere neiging tot opwaartse sociale vergelijking. Longitudinaal vervolgonderzoek is daarom nodig om meer inzicht te kunnen geven in de richting van het verband tussen neiging tot opwaartse sociale vergelijking en *life satisfaction*.

Praktische implicaties

De resultaten van het huidige onderzoek geven meer inzicht in de rol van sociale vergelijkingsprocessen op SNS. Voor zover bekend is dit de eerste studie waarbij gekeken is naar het verband tussen sociale vergelijkingsprocessen op SNS en *life satisfaction*. De bevindingen van deze studie geven daardoor inzicht in hoe sociale media platformen via sociale vergelijkingsprocessen gerelateerd kunnen zijn aan negatieve psychische uitkomsten. Deze kennis is van belang aangezien deze aanknopingspunten biedt voor preventie. Zo zou preventie zich kunnen richten op het informeren van jongeren over de hoge mate van positieve zelfpresentatie op SNS. Dit zou ertoe bij kunnen dragen dat jongeren een kritischere houding ontwikkelen ten opzichte van (positieve) content gepresenteerd op SNS waardoor zij zich mogelijk meer bewust worden van de maakbaarheid van deze online omgeving. Deze kritische houding en bewustwording kan er mogelijk toe leiden dat jongeren minder geneigd zullen zijn tot opwaartse sociale vergelijking wanneer zij naar SNS kijken.

Dankwoord

Graag wil ik Regina van den Eijnden bedanken voor haar begeleiding bij het verzamelen van de data voor dit onderzoek en haar waardevolle feedback bij het schrijven van mijn thesis.

Literatuurlijst

- Ahn, J. (2012). Teenagers' experiences with social network sites: Relationships to bridging and bonding social capital. *The Information Society*, 28, 99-109.
doi:10.1080/01972243.2011.649394
- Allan, S., & Gilbert, P. (1995). A social comparison scale: Psychometric properties and relationship to psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 19, 293-299.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social psychology*, 51, 1173-1182.
- Baumeister, R. F. (2010). The Self. *Advanced Social Psychology: The State of Science*, 139-175.
- Best, P., Manktelow, R., & Taylor, B. (2014). Online communication, social media and adolescent wellbeing: A systematic narrative review. *Children and Youth Services Review*, 41, 27-36. doi:10.1016/j.chilyouth.2014.03.001
- Boekee, S., Engels, C., & van der Veer, N. (2014). Nationale Social Media Onderzoek 2014. Newcome Research & Consultancy B.V.
- Buffardi, L. E., & Campbell, W. K. (2008). Narcissism and social networking web sites. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 1303-1314. doi: 10.1177/0146167208320061
- Burke, M., Kraut, R., & Marlow, C. (2011). Social capital on Facebook: Differentiating uses and users. In *Proc. CHI 2011*: 571- 580.
- Buunk, B. P., Collins, R. L., Taylor, S. E., VanYperen, N. W., & Dakof, G. A. (1990). The affective consequences of social comparison: either direction has its ups and downs. *Journal of Personality and Social psychology*, 59, 1238-1249.
doi:10.1037/0022-3514.59.6.1238
- Buunk, B. P., Oldersma, F. L., & de Dreu, C. K. (2001). Enhancing satisfaction through downward comparison: The role of relational discontent and individual differences in social comparison orientation. *Journal of Experimental Social Psychology*, 37, 452-467. doi:10.1006/jesp.2000.1465
- Campbell, J. D. (1990). Self-esteem and clarity of the self-concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 538. doi: 10.1037/0022-3514.59.3.538
- Chang, Y. P., & Zhu, D. H. (2012). The role of perceived social capital and flow experience in building users' continuance intention to social networking sites in China. *Computers in Human Behavior*, 28, 995-1001. doi:10.1016/j.chb.2012.01.001

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

- Chou, H. T. G., & Edge, N. (2012). "They are happier and having better lives than I am": the impact of using Facebook on perceptions of others' lives. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, *15*, 117-121. doi:0.1089/cyber.2011.0324
- Collins, R. L. (1996). For better or worse: The impact of upward social comparison on self-evaluations. *Psychological Bulletin*, *119*, 51-69. doi:10.1037/0033-2909.119.1.51
- Crocker, J., Thompson, L. L., McGraw, K. M., & Ingerman, C. (1987). Downward comparison, prejudice, and evaluations of others: effects of self-esteem and threat. *Journal of Personality and Social psychology*, *52*, 907. doi:10.1037/0022-3514.52.5.907
- Devine, P., & Lloyd, K. (2012). Internet use and psychological well-being among 10-year-old and 11-year-old children. *Child Care in Practice*, *18*, 5-22. doi:10.1080/13575279.2011.621888
- Ellison, N. B., Vitak, J., Gray, R., & Lampe, C. (2014). Cultivating social resources on social network sites: Facebook relationship maintenance behaviors and their role in social capital processes. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *19*, 855–870. doi:10.1111/jcc4.12078
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, *7*, 117-140.
- Gibbons, F. X., & McCoy, S. B. (1991). Self-esteem, similarity, and reactions to active versus passive downward comparison. *Journal of Personality and Social Psychology*, *60*, 414-424. doi:10.1037/0022-3514.60.3.414
- Goffman, E. (1959). The presentation of self in everyday life.
- Huebner, E. S. (1991). Initial development of the student's life satisfaction scale. *School Psychology International*, *12*, 231-240. doi: 10.1177/0143034391123010
- Ji, Y. G., Hwangbo, H., Yi, J. S., Rau, P. P., Fang, X., & Ling, C. (2010). The influence of cultural differences on the use of social network services and the formation of social capital. *International Journal of Human-Computer Interaction*, *26*, 1100-1121. doi:10.1080/10447318.2010.516727
- Johnston, K., Tanner, M., Lalla, N., & Kawalski, D. (2013). Social capital: the benefit of Facebook 'friends.' *Behaviour & Information Technology*, *32*, 24-36. doi:10.1080/0144929X.2010.550063
- Kalpidou, M., Costin, D., & Morris, J. (2011). The relationship between Facebook and the well-being of undergraduate college students. *CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, *14*, 183-189. doi:10.1089/cyber.2010.0061.
- Krämer, N. C., & Winter, S. (2008). Impression management 2.0: The relationship of self-

- esteem, extraversion, self-efficacy, and self-presentation within social networking sites. *Journal of Media Psychology: Theories, Methods, and Applications*, 20, 106. doi:10.1027/1864-1105.20.3.106
- Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Lee, D. S., Lin, N & Ybarra, O. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PloS One*, 8, e69841. doi:10.1371/journal.pone.0069841.05.020
- Lee, S. Y. (2014). How do people compare themselves with others on social network sites? :The case of Facebook. *Computers in Human Behavior*, 32, 253-260. doi:10.1016/j.chb.2013.12.009
- Lee-Won, R. J., Shim, M., Joo, Y. K., & Park, S. G. (2014). Who puts the best “face” forward on Facebook? Positive self-presentation in online social networking and the role of self-consciousness, actual-to-total Friends ratio, and culture. *Computers in Human Behavior*, 39, 413-423. doi:10.1016/j.chb.2014.08.007
- Lin, N. (2008). A network theory of social capital. *The handbook of social capital*, 50, 69.
- Liu, C. Y., & Yu, C. P. (2013). Can Facebook use induce well-being? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16, 674-678. doi:10.1089/cyber.2012.0301
- Manago, A. M., Taylor, T., & Greenfield, P. M. (2012). Me and my 400 friends: the anatomy of college students' Facebook networks, their communication patterns, and well-being. *Developmental psychology*, 48, 369-380. doi: 10.1037/a0026338
- Mehdizadeh, S. (2010). Self-presentation 2.0: Narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13, 357-364. doi:10.1089/cyber.2009.0257
- Mussweiler, T., Rüter, K., & Epstude, K. (2004). The ups and downs of social comparison: mechanisms of assimilation and contrast. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 832-844. doi:10.1037/0022-3514.87.6.832
- Oh, H. J., Ozkaya, E., & LaRose, R. (2014). How does online social networking enhance life satisfaction? The relationships among online supportive interaction, affect, perceived social support, sense of community, and life satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 30, 69-78. doi:10.1016/j.chb.2013.07.053
- O’Keeffe, G.S., & Clarke-Pearson, K. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127, 800-804. doi:10.1542/peds.2011-0054
- Ong, E. Y., Ang, R. P., Ho, J., Lim, J. C., Goh, D. H., Lee, C. S., & Chua, A. Y. (2011). Narcissism, extraversion and adolescents’ self-presentation on Facebook. *Personality and Individual Differences*, 50, 180-185. doi:10.1016/j.paid.2010.09.022

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

- Pantic, I., Damjanovic, A., Todorovic, J., Topalovic, D., Bojovic-Jovic, D., Ristic, S., & Pantic, S. (2012). Association between online social networking and depression in high school students: behavioral physiology viewpoint. *Psychiatria, 24*, 90-93.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*, 227-238. doi:10.1016/j.appdev.2008.12.010
- Reis, T. J., Gerrard, M., & Gibbons, F. X. (1993). Social comparison and the pill: Reactions to upward and downward comparison of contraceptive behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin, 19*, 13-20. doi:10.1177/0146167293191002
- Rosenberg, M., Schooler, C., & Schoenbach, C. (1989). Self-esteem and adolescent problems: Modeling reciprocal effects. *American Sociological Review, 56*, 1004-1018.
- Schneider, D. J. (1969). Tactical self-presentation after success and failure. *Journal of Personality and Social Psychology, 13*, 262-268.
- Steers, M. L. N., Wickham, R. E., & Acitelli, L. K. (2014). Seeing everyone else's highlight reels: How facebook usage is linked to depressive symptoms. *Journal of Social and Clinical Psychology, 33*, 701-731. doi:10.1521/jscp.2014.33.8.701
- Steinfeld, C., Ellison, N. B., & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology, 29*, 434-445. doi:10.1016/j.appdev.2008.07.002
- Taylor, S. E., & Lobel, M. (1989). Social comparison activity under threat: downward evaluation and upward contacts. *Psychological review, 96*, 569-575. doi:10.1037/0033-295X.96.4.569
- Tesser, A., Millar, M., & Moore, J. (1988). Some affective consequences of social comparison and reflection processes: The pain and pleasure of being close. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 49-61. doi:10.1037/0022-3514.54.1.49
- Toma, C. L., & Carlson, C. L. (2015). How do Facebook users believe they come across in their profiles?: A meta-perception approach to investigating Facebook self-presentation. *Communication Research Reports, 32*, 93-101. doi:10.1080/08824096.2014.990557
- Valerio, G., & Valenzuela, R. (2013). Social capital development of college students through online social networks. *Intangible Capital, 9*, 971-990.
- Valkenburg, P. (2014). *Schermgaande jeugd: over jeugd en media*. Prometheus.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent*

PASSIEF GEBRUIK SNS, SOCIALE VERGELIJKING, LIFE SATISFACTION

Health, 48, 121-127. doi:10.1016/j.jadohealth.2010.08.020

Valkenburg, P. M., Peter, J., & Schouten, A. P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9, 584-590. doi:10.1089/cpb.2006.9.584.

Van den Bighelaar, S., & Akkermans, M. (2013). Gebruik en gebruikers van sociale media. *Centraal Bureau voor de Statistiek*.

Van der Zee, K., Buunk, B., & Sanderman, R. (1998). Neuroticism and reactions to social comparison information among cancer patients. *Journal of Personality*, 66, 175-194. doi:10.1111/1467-6494.00008

Wood, J. V., Taylor, S. E., & Lichtman, R. R. (1985). Social comparison in adjustment to breast cancer. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 1169-1183. doi:10.1037/0022-3514.49.5.1169

Wills, T. A. (1981). Downward comparison principles in social psychology. *Psychological Bulletin*, 90, 245-271.

Wise, K., Alhabash, S., & Park, H. (2010). Emotional responses during social information seeking on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13, 555-562. doi:10.1089/cyber.2009.0365.